

ձախ կիսագունդին մէջ կը գտնուի, ճակտին կողմը: Արդ՝ եթէ ձեր ծծմբուկը մօտ բռնէք մէկու մը ճակտին ձախ կողմէն ու խօսել տաք անոր, պիտի տեսնէք որ ծծմբուկին լուսափայլութիւնը պիտի աւելնայ, փորձի ենթարկուողը ցած թէ բարձր ձայնով խօսի: Մինչդեռ եթէ նոյն ծծմբուկը ենթակային ճակտի աջ կողմին մօտ բռնէք, ոչ միայն անոր լոյսը չսաստկանար, այլև կրնայ մարիլ:

Հիանալի պատուհան մ'է որ այսպէս կը բացուի բնութեան ամենագաղտնի մէկ մասին վրայ: Աւելորդ է ըսել թէ ինչ ընդարձակ և բեղուն հորիզոններ կը պարզուին խուզարկու մտքերու առջև: Այդ նոր ճառագայթներն են հաւանակահաբար որ հոգեբանութիւնը վերջնականապէս բնախօսութեան մէկ գլուխը պիտի ընեն:

Փորձերը նոր են ու խոստմնալի. սպասենք:

Մ. ՆԱԼԲԱՆԴԵԱՆ

Լողան

ԳԻՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Րադիոլումը շարունակում է գրաւել գիտնականների ուշադրութիւնը:

Շվեդական գիտնական Gaudin Ստոկհոլմից յայտնում է, որ նա գտել է մեծ քանակութեամբ ուրանի հանք, որից շուտով նա կը սկսի բադիում ստանալ:

Հետաքրքիր են անգլիացի յայտնի քիմիկոս Րամսէյի և նրա օգնական Սոդգիի արած փորձերը: Հիմնուելով այն երևոյթի վրայ, որ րադիումի ճառագայթումից առաջ է դալիս հելիում տարրը, (որ գտնւում է արեգակի վրայ), Սոդգիի փորձեց անմիջապէս րադիումից հելիում ստանալ: Մի քանի շաբաթ հարչարուելուց յետոյ նրան յաջողուեց ստանալ հոգեբիկ քանակութեամբ հելիում. բայց դժբախտաբար նա ծծուելով ապակու մէջ՝ շուտով անյայտացաւ: Այն ժամանակ Սոդգիի փորձեց ազատել հելիումը ապակուց, դրա համար նա մանր ծեծեց ապակին և յետոյ այդ փոշին ենթարկելով կրակի, նրան յաջողուեց ստանալ հելիումը:

*

Անցեալ համարում մենք հաղորդել էինք «Մուրճ»-ի ընթերցողներին Շարպանտէի և Բլոնդլօի գիւտի մասին: Վերո-

յիշեալ գիտնականները այժմ էլ շարունակում են զբաղուել N ճառագայթների ուսումնասիրութիւնով:

Շարպանտիէ գտել է, որ այդ ճառագայթները ազդում են թէ մեր հոտառութեան եւ թէ զանազան մարմինների հոտառութեան աստիճանի վրայ: Եթէ օրինակ՝ վերցնենք մի աման անուշահոտ օձանկիւք և գետեղենք այնպիսի հեռաւորութեան վրայ, որ հազիւ զգալի լինի նրա հոտը, և յետոյ մեր հոտառութեան գործարանը կամ ինքը հոտառէտ առարկան ենթարկենք ճառագայթների ներգործութեան, կը տեսնենք, որ հոտը սաստկանում է: Այս փորձի հիման վրայ Շարպանտիէ ենթադրում է, որ իրանք հոտառէտ առարկաներն են ներկայացնում ճառագայթների աղբիւրը:

*

Միւնխենի բժիշկ Շտրեբել գտել է կատողի*) ճառագայթների մէջ բուժիչ յատկութիւններ:

Շտրեբել գտել է, որ այս ճառագայթների ազդեցութիւնը յիշեցնում է ընտզենեան և բադիոմի ճառագայթները: Սըրանք նոյնպէս թափանցում են փայտի, թղթի և բարակ մետաղէ թիթեղի միջով: Մարդու կաշուի վրայ առաջացնում են բորբոքումներ, որոնք կարող են կատարել բուժիչ միջոցների դեր, և վերջապէս այդ ճառագայթներն սպանում են բակտերիաներին: Շտրեբել փորձեց այդ ճառագայթների ազդեցութիւնը քաղցկեղի (բակի) ուռոյցների վրա և նկատեց, որ այդ ճառագայթներից ուռոյցները նոյնպէս փլոււ և ոչնչանում են, ինչպէս և բադիոմից: Բայց կատողային ճառագայթները ունեն հետեւեալ առաւելութիւնները. 1) նրանց կարելի է ստանալ ինչ ուժի ուղեւանք. 2) գործիքները, որոնց միջոցով ստանում են այդ ճառագայթները, կարելի է այնքան փոքրացնել, որ կարելի կը լինի գետեղել նոյնիսկ փոքր ուռոյցների մէջ. 3) միւս կողմից այդ գործիքներին կարելի է տալ և մեծ ծաւալ, և ուրեմն ներգործել մեծ ուռոյցների վրայ, մինչդեռ բադիոմի պրեպարատներով կարելի է միայն ազդել շատ փոքր ասարածութեան վրայ և պէտք է երկար ժամանակ:

*

Լոնդոնից հաղորդում են, որ այնտեղ, նիւ-օրլէանեան բորոտների ապաստանի վերահսկող բժիշկ Դայեր (Deyr) գտել է հիւանդութիւններից ամենասարսափելիներից մէկը—բորոտութիւնը—բժշկելու միջոց: Դայերին յաջողուել է 10

*) Կատող—բացասական բեկու: (Տես «Մուրճ» 1903 թ., № 4, երես 203):

տարուայ ընթացքում բժշկել 20 հոգի: Նա ասում է, թէ իբր հիւանդանոցում առհասարակ չի եղել դէպք, որ բորոտութեամբ հիւանդը չբժշկուի, եթէ միայն հիւանդը սկսել է բժշկուել հիւանդութեան առաջի շրջաններում: Այդ կարճ տեղեկութեան մէջ չի ասուած, թէ ինչ միջոցով է բժշկում Դայերը: Միայն ասուած է, որ բժշկութիւնը Դայերի կարծիքով պահանջում է առնուազն մէկ տարի ժամանակ:

*

Նորագոյն առողջապահութեան առաջադիմութիւններից մէկն է կաթը չորացնելու եւ փոշի դարձնելու միջոցի գիտը: Զորացրած կաթը յայտնի է եղել և՛ առաջներում, բայց նա շնորհիւ իր մի քանի պակասութիւնների՝ չի կարողացել շատ տարածուել: Կաթը չորացնելու նոր ծել, որը առաջարկել են ամերիկացիք և որը կոչւում է Just-Hatmaker-եան ձև, ունի այն առաւելութիւնները, որ այդ միջոցով ստացւում է ախտահանուած, այսինքն բակտերիաներից զուրկ չորացրած կաթ: Դրա համար կայ առանձին մեքենա, որի շնորհիւ չորացրած կաթը ստացւում է բարակ դեղնագոյն թերթիկների ձևով, որոնք մի թեթև շարժումից փշրւում են ձիւնի քուլաների նման կտորների: Բաւական է այդ փոշուն աւելացնել ջուր, որ ստացուի կաթ, որը ոչ համով, ոչ գոյնով և ոչ էլ անհալանութեամբ չի զանազանւում թարմ կաթից: Այդ փոշին բակտերիաներից պահպանելու համար պահւում են առանձին տեսակ արկղներում: Թէ ինչպէս լաւ է պահւում ուրացրած կաթը այդ արկղներում, ցոյց է տալիս հետեւեալ փաստը. նորերումս քննութեան ենթարկեցին մի արկղ այդ կաթից, որը կատարել էր ճանապարհորդութիւն աշխարհիս շուրջը և ոչ մի փոփոխութեան չէր ենթարկուել: Ամերիկայում փորձի, համար այդ տեսակ կաթնով մի քանի բարեգործական հիմնարկութիւններում կերակրել են 850 երեխայ և ստացել են շատ բաւարար հետևանքներ: Այդ փորձերը ցոյց տուին ի միջի այլոց, որ չորացրած կաթը մարդու ստամոքսում կծկւում է մանր կտորների, ինչպէս և կնոջ կաթը, և շատ հեշտութեամբ է մարսւում:

Հասկանալի է, թէ ինչ ահագին գործնական նշանակութիւն ունի այս գիտը: